

กระดานข่าว

งานวิจัยใช้ได้จริง :

พืชอาหาร พืชสมุนไพร

กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพืชภัณฑ์พืช
สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร

รายสัปดาห์ที่ ๑ ประจำเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๓

เอื้องแซะหลวง

ชื่อวิทยาศาสตร์
ชื่ออื่น

Dendrobium scabrilingue Lindl.
เอื้องแซะหอม

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

กล้วยไม้อิงอาศัย ลำต้น รูปลำลูกกล้วยตั้งตรง สูง 10-20 ซม. เส้นผ่านศูนย์กลางลำต้น 0.6-1 ซม. บริเวณข้อคอดเล็กน้อย ผิวต้นเป็นร่องตื้นๆ ตามยาว และมีขนสั้นละเอียดสีดำ ใบ มี 3-4 ใบ โกล่ยอด รูปรี ขนาด 5-6 x 1.5-2 ซม. ปลายหยักเว้าไม่เท่า แผ่นใบค่อนข้างหนา และเหนียว ดอก ช่อ ออกตามข้อใกล้ๆ ยอด มี 1-3 ดอก/ช่อ เกิดได้ทั้งต้นที่มีใบและทั้งใบแล้ว ก้านดอกยาว 1-1.5 ซม. ขนาดดอกประมาณ 2 ซม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอก รูปไข่ ขนาดเท่ากัน สีขาวหรือขาวอมเขียว กลีบปาก สีเหลืองแกมเขียว โคนกลีบตั้ง มีลายสีเขียว กลางกลีบ สีเหลืองถึงสีส้ม มีสัน 3 - 4 สัน พาดตามยาว ดอกมีกลิ่นหอม

ระยะเวลาออกดอก

พฤศจิกายน-กุมภาพันธ์

เขตการกระจายพันธุ์

กัมพูชา พม่า ไทย และลาว

แหล่งที่พบในประเทศไทย

ป่าดิบแล้งทางภาคเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ตาก พิชณุโลก นครราชสีมา ตราด กาญจนบุรี

การใช้ประโยชน์

สารหอมในดอกประกอบด้วย n-butanol, linalyl acetate, cis-3 hexanol, linalool, benzyl alcohol phenyl acetate, nerolidol methyl anthanilate B- ionone vanillin ที่สกัดจากดอกสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมเครื่องหอมได้ (ประเทือง และคณะ, 2538)

เอื้องแซะเป็นกล้วยไม้สัญลักษณ์แห่งความรักและการรอคอย ความหอมยากนักที่จะลืม กล่าวกันว่า กลิ่นหอมของดอกเอื้องแซะนั้นแม้จะได้กลิ่นเพียงชั่วขณะหนึ่งก็หอมหวานติดตรึงหัวใจไปแสนนาน เป็นกลิ่นหอมที่ทำให้รู้สึกเย็นสบาย สดชื่น และเยือกเย็น ดอกเอื้องแซะจึงได้เป็นตัวแทนแห่งความรักที่มั่นคง ตั้งความเชื่อที่ว่าหากชายใดได้เอาดอกเอื้องแซะแซมผมให้หญิงคนรักแล้วนั้น จะเป็นสิ่งที่ทำให้คนรักรับรู้ได้ว่าชายผู้นั้นมีความรักต่อเธอจริง ยกย่องเธอเสมอเหมือนที่เอื้องแซะเป็นของสูงที่ต้องคู่ควรกับหญิงสาวที่ตนรัก (ข้อมูลจากเพจ : ชุมชนคนรักพรรณไม้)

นอกจากนี้ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 ทรงโปรดกลิ่นหอมของดอกเอื้องแซะมาก และได้มีพระราชเสาวนีย์ให้มีการเพาะเลี้ยงกล้วยไม้ชนิดนี้เพื่ออนุรักษ์และขยายพันธุ์เพิ่มมากขึ้น พร้อมให้ดูแลรักษาพันธุ์กล้วยไม้เอื้องแซะ ห้ามมิให้นำพันธุ์ออกจากป่า และให้เพิ่มจำนวนคืนสู่ป่าธรรมชาติ

(ประเทือง สิ้นชัยศรี ชูเกียรติ เทพสาร และนางเยาว์ ทองตัน. 2538. การวิจัยและพัฒนาสกัดกลิ่นหอมจากดอกกล้วยไม้ป่าเอื้องแซะ. วารสารวิชาการเกษตร, 13(2), 136-141.)

ที่มาของข้อมูล : นางสาวสุมาลี ทองดอนอ
นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

